

HET TIJDSCHRIFT VERNIEUWD

Zoals uit de verschijning van de eerste aflevering van de 77e jaargang duidelijk blijkt, hebben de in het januari-nummer van 1969 aangekondigde veranderingen in het Tijdschrift-bestel niet alleen betrekking op de wijze van uitgeven. Ook omslag, formaat, wijze van inbinden, zet- en bladspiegel, indeling en opmaak hebben er hun deel van gekregen. De lezer, sinds jaar en dag gewend aan de vertrouwde afmetingen en een jaarlijks slechts in kleur wisselende omslag, zal zijn periodiek op het eerste gezicht nauwelijks herkennen.

Wellicht zal menig een de vraag voelen opkomen of deze nogal drastische wijziging nu wel zo nodig was? Mèt die vraag zal tevens een zekere weerstand rijzen bij de vaststelling, dat de nu volgende serie gebonden jaargangen in de boekenkast minder fraai bij de vroegere zal aansluiten. Ware alleen dat feit niet reeds een argument tegen vergroting van de afmetingen geweest? Stellig kan men voor kritiek van deze aard begrip hebben. Niettemin staat vast dat het Algemeen Bestuur van de Stichting Tijdschrift voor Tandheelkunde zich bij haar besluit, tot de nieuwe vorm over te gaan, slechts heeft laten leiden door overwegingen van doelmatigheid en esthetiek.

Bij de doelmatigheid behoort natuurlijk de economie: de uitvoering in deze vorm draagt bij tot verlichting van de drukkende financiële lasten. De toepassing van een in de rug geplakte omslag (annex het brocheren) is uiteraard een veel kostbaarder bewerking dan het eenvoudige nieten. Deze behandeling vereist echter een beperkt aantal bladzijden. Bij gelijke inhoud moet de zetspiegel en dus het uiteindelijke formaat dan wel een vergroting ondergaan.

Bovendien kan thans de tekst in twee kolommen worden gedrukt: dit leest over het algemeen prettiger en het veroorlooft tevens een efficiëntere verdeling van de afbeeldingen, met name voor tabellen en grafieken.

De overgang naar de nieuwe afmetingen verschaft voort een welkome aanleiding tot modernisering van de omslag. De Redactie heeft zich verschillende ontwerpen laten voorleggen; na rijp beraad heeft zij een keus gedaan, die naar zij hoopt ook de lezers zal aanspreken.

Wat de nieuwe organisatievorm betreft: zoals reeds bij het begin van de 76e jaargang werd medegedeeld en gemotiveerd, zal G. J. & D. Tholen N.V. het Tijdschrift van nu af niet meer uitgeven. Het spreekt vanzelf dat het losmaken van een band, die zó lang heeft bestaan, voor beide partijen iets betekent. Het is de Redactie een behoefte haar grote waardering uit te spreken voor de wijze waarop de uitgeefster zich in de loop van een halve eeuw van haar taak heeft gekweten. De gevoelens van erkentelijkheid gaan in de eerste plaats uit naar de heer W. P. Staal, wiens daadwerkelijke belangstelling voor de goede gang van zaken menigmaal op treffende wijze is gebleken. Na zijn terugtreden heeft de heer Drs. G. J. Staal op zeer te waarderen wijze de voetsporen van zijn vader gedrukt.

Ampele overweging heeft het Algemeen Bestuur van de Stichting Tijdschrift voor Tandheelkunde ertoe gebracht, het Tijdschrift van 1 januari 1970 af in eigen beheer het licht te doen zien, dus zonder tussenkomst van een afzonderlijke uitgever.

De coördinatie tussen de drukkerij Van Boekhoven-Bosch N.V. – die voor de typografische uitvoering zal blijven zorgdragen – en het Bureau van het Tijdschrift, wordt in hoge mate bevorderd doordat sinds 1 januari het Bureau 'op steenworp afstand van de drukkerij is gevestigd, nl. in het pand Lomanlaan 103 te Utrecht, een in beroepskring reeds vertrouwd adres, omdat ook de Nederlandsche Maatschappij tot Bevordering der Tandheelkunde er haar domicilie heeft. Onnodig te zeggen dat deze samenwoning op geen enkele wijze afbreuk zal doen aan de onafhankelijkheid van de Stichting.

Een andere, wellicht opvallender wijziging – althans voor onze auteurs – is het feit dat het Algemeen Bestuur heeft gemeend de overdrukken te moeten afschaffen. Wèl blijft het mogelijk om als auteur een vijftwintigtal extra *afleveringen* gratis te blijven ontvangen, maar de afzonderlijke overdruk is komen te vervallen. Het blijft uiteraard mogelijk ze te bestellen – in ongelimiteerd aantal – maar ze zullen in de toekomst in rekening moeten worden gebracht. Het – ook de Redactie zwaar wegende besluit – is op grond van de hoge kosten die aan de overdrukken waren verbonden, genomen.

Een ander door de Redactie genomen besluit, is het verdwijnen van de rubriek „Personalia”. Volgens afspraak met de Redactie van het Nederlands Tandartsenblad zal deze informatie voortaan door haar worden verstrekt: het bureau van de Nederlandsche Maatschappij tot Bevordering der Tandheelkunde verzamelt nu eenmaal alle gegevens die zij onder meer voor de jaarlijkse samenstelling van de Tandartsengids nodig heeft. De publikatie van de mutaties in ledenlijst en adressenbestand kan derhalve vanwege de Maatschappij het meest betrouwbaar geschieden door tussenkomst van het Nederlands Tandartsenblad. Een dikwijls als hinderlijk ondervonden en geheel overbodige doublure wordt op deze manier voorkomen.

Al met al dus ingrijpende wijzigingen, die zich inmiddels hebben voltrokken. En daarbij blijft het niet. Er is bovendien – helaas – een afscheid te melden: de altijd zo volijverige redactiesecretaresse, Mejuffrouw H. G.

de Josselin de Jong, heeft na 19-jarige trouwe dienst haar werkzaamheden per 31 december 1969 beëindigd. Het behoeft geen betoog dat dit afscheid de Redactie zwaar valt, want de toewijding en de accuratesse van Mejuffrouw De Josselin de Jong waren spreekwoordelijk geworden. De Redactie wil haar erkentelijkheid graag in deze kolommen tot uitdrukking brengen.

De Redactie wil besluiten met de verzekering dat zij de toekomst als steeds met vertrouwen tegemoet ziet. Dit vertrouwen wordt vooral geschraagd door de toenemende blijken van belangstelling van de zijde der beroepsgenoten voor het Tijdschrift. Dit komt ook tot uiting in het nog altijd groeiende aantal bijdragen dat de Redactie van velerlei zijden bereikt. Zij hoopt, mede door eigen activiteiten, ervoor te zorgen dat het Tijdschrift bij voortdurend zal blijven voldoen aan de eisen, die heden ten dage aan een wetenschappelijk periodiek mogen worden gesteld.

OORSPRONKELIJKE BIJDRAGEN

BACTERIËMIE TEN GEVOLGE VAN TANDHEELKUNDIGE INGREPEN

J. H. KRAAL

Inleiding: literatuuroverzicht

Het laatste volledige literatuuroverzicht van het vóórkomen van bacteriëmie als gevolg van tandheelkundige ingrepen, dateert van 1950⁵⁷.

Sinds die tijd zijn vele nieuwe onderzoeken verricht, maar de uitkomsten lopen dikwijls uiteen. Vaak zijn die verschillen verklaarbaar uit het onderscheid in de gebruikte methoden. Enkele auteurs zijn echter zo onvolledig in hun mededelingen, dat aan hun uitkomsten weinig waarde gehecht kan worden.

In grote lijnen is de werkwijze van alle onderzoekers gelijk. Bij een groep proefpersonen wordt van ieder een hoeveelheid veneus bloed afgenomen. Na toevoeging aan een voedingsbodem wordt het monster bebroed. Dit wordt dan gecontroleerd op bacteriële groei; eventueel worden kolonies geteld en geïdentificeerd. Als

*Uit de afdeling Parodontologie
van de Universiteit van Amsterdam.
Hoofd: L. Coppes, lector.*

belangrijkste uitkomst geldt de frequentie van de aangetoonde bacteriëmieën in de groep proefpersonen, uitgedrukt in het symbool *f*. Afhankelijk van de onderzoeksmethode, kan *f* in grote of geringe mate van het werkelijk voorkomen van bacteriëmie in een groep personen afwijken. Het is daarom zinvol ook de onderzoeksmethode te beoordelen.

Methode van onderzoek

Tijdstip en plaats van bloedafname in verband met de duur van de bacteriëmie

In hun literatuuroverzicht vermelden Robinson c.s.⁵⁷, dat de grootste waarde voor *f* gevonden wordt tussen 0 en 5 minuten na een tandheelkundige ingreep. Incidenteel zou een bacteriëmie veel langer aantoonbaar zijn. In hun eigen onderzoek vonden zij de grootste fre-